

Limousin á la carte®

Produktionssätt

Anvisningar för produktion och
Information för konsumenten

Limousin á la carte®

Krav på produktionssätt som ställs på uppfödare

Produktionsgårdar följer i sin verksamhet djurskyddsförfattningar. Produktionsgårdar ska höra till NASEVA. Gården har avtal med en egen veterinär som årligen besöker gården för att undersöka djurens välmående. Skötselåtgärder som utförs på gården ska nedtecknas.

Gårdens djurskötare ska klara av att:

- känna igen när nötkreaturet betar sig på ett sätt som är normalt, onormalt eller uppskrämt
- känna igen nötkreaturs vanligaste sjukdomar, kunna ge första hjälpen för dessa och veta när veterinär måste tillkallas
- känna till grunderna för utfodring
- känna till grunderna för och genomförandet av konditionsklassificering
- känna till anatomin i ett normalt ben, de vanligaste åkommorna och hur dessa ska skötas
- känna till juvrets sammansättning och dess funktion
- assistera vid kalvning och hjälpa den nyfödda kalven
- förstå uppfödningens principer och planering

Vidare ska produktionsgården beakta:

1. Produktionsinriktningen och dess omfattning
2. Djurantal med beaktande av förhållanden på gården
3. Andra författningar som styr arbetet på gården

Bakgrundsinformation till konsumenten

Varför behövs nötkreaturens välmående?

Våra gårdar hör till ett system där veterinären tillsammans med uppfödaren en gång om året separat går igenom frågor som gäller djurens hälsovård. Utöver fysiologiska behov som upprätthållande av en viss kroppstemperatur eller idisslande har nötkreatur egna medfödda behov att föröka sig. Inom dessa ramar försöker djuret anpassa sig till sin omgivning.

För att må bra ska nötkreatur anpassa sig till de förhållanden som människan skapat både inom köttproduktionen och inom mjölkproduktionen. Om nötkreaturet har för svårt att anpassa sig, blir det stressat och olika störningsbeteenden eller sjukdomar ökar och produktionen minskar. Genom att se till att nötkreaturen mår bra kan man förbättra deras hållbarhet, hälsa och produktion.

Att sköta om djurens välmående är en del av kreatursskötseln. Genom att förbättra djurens välmående får producenten eventuellt mervärde både för mjölken och för köttet.

Limousin á la carte® uppfödare och övriga aktörer i kedjan grundar sin verksamhet på följande fem principer:

1. Frihet från törst, hunger och undernäring

Nötkreaturen är en idisslare och därför ska den hela tiden ha tillgång till grovfoder som lämpar sig för dess ålder och produktionskedje. Gården ska följa en skriftlig och aktuell utfodringsplan som anpassats till foderlager och produktionsform.

Utfodringsplanen ska grunda sig på en foderanalys och den ska uppdateras så att man i utfodringen alltid beaktar varje djurs produktionskedje och ålder.

Foder som innehåller genmodifierade beståndsdelar får inte ges djuren. Ett skriftligt intyg över GMO-frihet ska uppvisas för köpfoder. Fodfabrik producenter ska finnas på ETT's positivlist.

Nötkreatur får inte utfodras med animaliskt protein med undantag av mjölk eller mjölkprodukter som ges till kalvar. Nötkreatur får heller inte utfodras med tillväxthormoner eller antibiotika i förebyggande syfte. Tillräcklig tillgång till rent dricksvatten är viktigt för djurens hälsa och välmående samt säkerställandet av god hygienisk kvalitet hos livsmedel.

Även den bakteriologiska kvaliteten i dricksvatten för djur ska uppfylla krav som ställs på dricksvatten. När det gäller dricksvattnets hygieniska kvalitet är det viktigt att förhindra förorening från exkrement.

Drickstrustningen ska kontrolleras och rengöras regelbundet. Fäst uppmärksamhet till exempel på vattentrycket och – flödet. I lösdriftsladugårdar ska det för varje grupp på tio djur finnas minst ett drickskärl eller en drickanordning. Läckande drickskärl och -nipplar ska bringas i funktionsdugligt skick genast eftersom fukt främjar bakteriernas förökning.

Vattentemperaturen ska vara cirka 17 grader.

Nötkreaturen äter och idisslar

Nötkreatur äter vallväxter, baljväxter och säd. Nötkreaturen är en idisslare och kan behandla vegetabilisk föda i sitt matsmältningsorgan som består av många delar: vommen, nätmagen, bladmagen och löpmagen.

När nötkreatur idisslar går maten från vommen genom matstrupen tillbaka till munnen där djuret tuggar den på nytt till en finare massa. På det här viset kan nötkreaturen tillvarata näringsämnen bättre.

Sommartid utfodras nötkreatur med vallfoder och vintertid huvudsakligen med ensilage av vall och hö samt vanligtvis också kraftfoder det vill säga säd. Inom köttproduktionen planeras utfodringen så att idisslarens magar mår bra och djuret kan utnyttja de näringsämnen som den får genom fodret.

2. Frihet från obekvämheter

Vintertid ska djuret ha fri tillgång till en täckt vindskyddad liggplats med minst tre väggar.

Sommartid vid extrem hetta ska djuren ha fri tillgång till en skuggig plats. Extrem hetta är en situation där temperaturen inte ens nattetid sjunker under 30 grader.

3. Frihet från smärta, skador och sjukdomar

Kalvningsboxen ska göra det möjligt för djuret att kalva säkert. Vid planering av utrymmen ska man beakta även skötarnas och kalvens säkerhet. Behandlingsutrymmen, gångar och andra konstruktioner ska vara sådana att man inte oavsiktligt förhindrar djuret från att röra på sig där. Golvmaterialet i djurskyddet ska tåla vatten och urin och får inte äventyra djurens benhälsa. Golv av enbart galler är förbjudna från början av året 2013.

Inomhus ska det alltid finnas möjlighet för kalvarna att gömma sig på en plats dit fullvuxna djur inte kan komma.

Vid skötsel av djur ska man alltid försöka avlägsna faktorer som stressar upp djuren och vid hanteringen får inga hjälpmedel som förorsakar smärta användas.

Hjälpmiddel för kalvning får användas endast för att hjälpa djuret vid kalvningen inte för att t.ex. påskynda kalvningen. Före skötaren använder hjälpmedel ska han eller hon försäkra sig om att kalven som håller på att födas inte ligger i en sådan ställning som gör det omöjligt att använda valt hjälpmedel.

När ett djur är sjukt ska beslut om skötsel fattas utan dröjsmål. Om behandlingen av djuret inte kommer att återge djuret hälsan ska djuret avlivas. Levande djur som lämnar gården går in i fordonet utan hjälp.

Tillfälliga märkningar som till exempel med märkningspenna på sidan av djuret får göras endast med utrustning eller medel som avsetts för ifrågasvarande ändamål. Hundar som används med boskap har utbildats för sin uppgift och övervakas alltid av dess skötare.

I nordliga förhållanden, till exempel i Finland, har man traditionellt haft nötkreatur ute på bete sommartid och vintertid inomhus i ladugårdar. I nuvarande byggsätt är det allt oftare populärt att använda byggnader där nötkreaturen kan gå fritt året runt och det finns separata områden där djuren kan äta och sova = lösdriftsladugårdar.

Ofta kan djuren gå ut och röra på sig även vintertid och det här får nötkreaturen att må bra.

Dikon ligger till grund för biffköttproduktionen

Vid produktion av biffkött är dikogårdar allmänna. Vanligtvis mjölkar man inte dikor vilkas mjölk är avsedd endast för kalvens tillväxt och välmående. Kons liv börjar från kalven.

Kalven växer genom att dricka dikons mjölk och lär sig av dikon ett sätt att bete sig som är typiskt för kor. Uppfödaren måste kunna välja ut honor ur sin boskap som lämpar sig bra som dikor. Dikor som har lätt för att kalva och tar väl hand om sin avkomma är viktiga i en boskap.

4. Frihet att tillfredsställa behov av naturligt beteende

Ända till avvänjningsålder ska kalven fritt kunna komma till sin ko om kon inte har övergett kalven eller kalvens / kons skötsel på grund av veterinärens krav förutsätter annat.

Under vinterhalvårets utfodringsperiod kan kor och kvigor skötas tjuvrade bara de har möjlighet att regelbundet röra på sig och både djurens och skötarnas säkerhet beaktas tillräckligt. Hos nötkreatur som hålls tjuvrade bör man använda ett alternativ som inte begränsar rörelser vid utfodring, skötsel av kroppen och ligg- eller uppstigningsrörelser som är normala för arten. I samband med veterinärbesök kan man diskutera hur lämplig den modell är använder som man använder.

5. Frihet från rädsla och ångest

Djuren ska skötas så att uppfödningen inte ger upphov till rädsla eller ångest hos djuren och inte heller förorsakas av djur av samma art.

Ovan nämnda fem principer tillsammans anger djurens absoluta rätt till saklig skötsel.

Från dessa principer kan man frågå endast som en del av medicinsk skötsel som ordinerats av veterinär.

Val av djur och avel

Målet med val av djur och avel är en frisk och producerande boskap. Vid djuravel ska man beakta djurskyddssynpunkter samt djurens hälsa. Sådan naturlig eller konstgjord förökning eller sådan avelsmetod som kan förorsaka djuret lidande eller skada det får inte användas.

Transport av djur och djurhandel

Vid transport av djur och djurhandel följs bestämmelser som ETT (Föreningen för bekämpning av djursjukdomar) har utarbetat http://www.ett.fi/ohjeet_ja_lomakkeet/elainkauppa

Relationen mellan kor och "döttrar" fortsätter genom livet. Kor har en tydlig hierarki i flocken där ledarhonan byts emellanåt. Det är viktigt att ge flocken en möjlighet att leva ett liv som är typiskt för arten.

Gårdarna föder antingen upp alla avkommor till slaktålder eller flyttar dem vid avvänjningsålder (ca 6 mån.) till en annan gård där de får växa upp.

Val av djurmaterial och avel

När biffkött produceras ger tjurvalet kombinerat med ett bra honmaterial det bästa resultatet. Vid avel fästs uppmärksamhet på lätt kalvning, sinnelag, muskulöshet, tillväxtförmåga, benens anatomi och andra egenskaper som utvecklar produktionen. Vid biffköttproduktion används många betäckningstjurar samt seminering av kor. När en viss egenskap önskas i djurmaterialiet används också embryoöverföring.

I bestämmelserna har beaktats bland annat:

NASEVAs mera detaljerade förutsättningar för gårdar finns på internetsidan

www.naseva.fi/naseva/index.php?id=2

Mera detaljerad information om de fem friheterna finns på internetsidan

http://ett.fi/sites/default/files/user_files/terveydenh uolto/ETU_hyvinvointiohjeet09042006.pdf

Information om GMO-fria foder hittar du enklast på adressen

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/evira/asiakokonaisu udet/luomu/claimet/rehut/luomurehut_luettelo.pdf

Information om ETT foder-list hittar du enklast på adressen <http://www.ett.fi/rehut/positiivilista>

I verksamheten följs de allmänna direktiv som ETT gett ut ”Tautiriskien hallinta nautatiloilla” (Kontroll av sjukdomsrisker på nötgårdar)

http://www.ett.fi/ohjeet_ja_lomakkeet/tilatason_taut isuojaus

Innehållet och bestämmelserna i djurskyddsförordningarna finns i Eviras publikation ”Tavoitteena terve ja hyvinvoiva nauta” (Friska och välmående nötkreatur som mål)

<http://www.evira.fi/uploads/WebShopFiles/1215678 203208.pdf>

Kasvattajaosuuskunta Limousin svarar för uppdateringen av bestämmelserna.

Anvisningar om produktionsmetoder har utarbetats som en del av utvecklingsprojektet Nostetta Naaraista www.nostettanaaraista.fi som Kasvattajaosuuskunta Limousin administrerar.

Med ett så kallat program för boskapskontroll följer man hur avelsarbetet på boskapen går framåt och djur av god kvalitet stambokförs.

Avel är ett långsiktigt arbete och tack vare den har djurmaterialet utvecklats så att det motsvarar biffproduktionens krav.

Terminologi:

Nöt = fullvuxet nötkreatur

Ko = hona som kalvat en eller flera gånger

Kviga = hona som inte har kalvat

Tjur = nötkreatur av hankön

Oxe = kastrerad tjur, (en term som restauranger föredrar att använda för alla nötkreatur)

Kalv = under 12 månader gammalt nötkreatur

Gödkalv = nötkreatur som fått endast mjölk som näring, i allmänhet under 6 månader